

Проаналізувавши відповіді досліджувальних, ми отримали наступні результати:

Кількість опитаних	Використання « Ти- висловлювання»	Використання « Я- висловлювання»
20	5%	95%

Тобто, результати опитування вчителів засвідчили, що проведені тренінгові заняття мали користь, тому що в їх відповідях при опитуванні переважна більшість використала технологію « Я- висловлювання».

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІГОР З ПІСКОМ У РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ

Мірошніченко Т.В. (м. Полтава)

На сучасному етапі розвитку вітчизняної освіти важливого значення набувають питання запровадження численних високоефективних психолого-педагогічних технологій особистісно зорієнтованого навчання й виховання, спрямовані на активізацію емоційно-чуттєвої сфери суб'єктів педагогічної діяльності за рахунок привнесення у процес формування особистості естетичного компоненту.

Одним із найцікавіших та найефективніших, на нашу думку, видів естетотерапевтичного впливу на особистість учнів є пісочна терапія. Назвою для цього невербального виду психотерапії стала форма виконання – гра у пісок, яка є природною формою активності дитини дошкільного та молодшого шкільного віку [4, с. 96].

Різноманітні аспекти проблеми використання методу sandplay, що з англійської дослівно означає «пісочна гра», у роботі з дітьми та підлітками були висвітлені у наукових працях українських та російських вчених, зокрема Н. Дикань, О. Зайви, М. Кисельової, Л. Лебедевої, Н. Маковецької, Н. Сакович, Л. Шик, Н. Юрченко та ін.

Російські вчені Т. Зінченко-Євстигнеева, доктор психологічних наук, директор Інституту Казкотерпії у м. Санкт-Петербурзі та Т. Грабенко, психолог, дефектолог розробили й успішно апробували систему пісочних ігор, спрямованих на навчання, розвиток та корекцію особистості дітей дошкільного та шкільного віку.

Мета статті – висвітлити питання організації пізнавальних ігор в пісочниці вчителем початкової школи на уроках природничого циклу.

Ще в середині XIX ст. видатний український педагог К. Ушинський, прогнозуючи великі педагогічні перспективи роботи дітей з природними матеріалами, писав: «Діти не люблять іграшок нерухомих, закінчених, добре зроблених, яких вони не можуть змінити за своєю фантазією... краща іграшка для дитини та, яку вона може змусити змінитись найрізноманітнішим чином... для маленьких дітей найкраща іграшка — купа піску» [5].

Гра з піском як методика діагностування та консультування, була описана англійським дитячим психотерапевтом М. Ловенфельд у 1929 році. Нею було вперше використано пісочницю у роботі з маленькими пацієнтами в ігровому приміщенні Лондонського інституту дитячої психології.

Зазначимо, що ігри у пісочниці – одна з форм природної діяльності дитини. Вони допомагають учням відчувати себе впевнено, не боятися створювати нове, ламати старе, щось змінювати. Особливо це стосується дітей із заниженою самооцінкою, підвищеною тривожністю і сором'язливістю, яким складно словесно описати свої переживання, думки, погляди, які помітно втрачають інтерес до навчання. На думку видатного психолога Академії післядипломної освіти м. Мінськ (Білорусія) Н. Сакович, перенесення традиційних педагогічних

завдань в пісочницю має додатковий ефект. З одного боку, суттєво підвищується мотивація дитини до занять, істотно посилюється бажання дитини дізнаватися щось нове, експериментувати і працювати самостійно. З іншого – відбувається розвиток «тактильної чутливості» як основи розвитку «ручного інтелекту».

Таким чином, проаналізувавши досвід використання елементів пісочної терапії зарубіжними та вітчизняними вченими, ми визначили величезний виховний та освітній потенціал впровадження педагогічної пісочниці у роботу з учнями початкових класів.

Слід відзначити, що провідним видом діяльності у молодшому шкільному віці – є навчання. Оскільки в цей період ще зберігається потреба дітей у грі, тому є необхідність включення в навчальну діяльність різних видів ігор, зокрема й з таким нетрадиційним для загальноосвітнього навчального закладу засобом навчання як піском.

Для організації ігор з піском в умовах початкової школи знадобляться: *пісочниця* – дерев'яний ящик розміром 50 см x 70 см x 8 см (де 50 см x 70 см – розмір поля, а 8 см – глибина); *чистий, просіяний пісок*, який повинен чиститись мінімум раз на 2-3 місяці; *колекція мініатюрних фігурок* заввишки не більше ніж 8 см. До набору іграшок входять: людські персонажі, будівлі, тварини, машини, рослини, споруди, природні предмети (гілочки, каміння, кістки та ін.), символічні предмети (ящики зі скарбами, коштовності та ін.), казкові герої, жива зелень, пластикові або дерев'яні літери і цифри, різні геометричні фігури тощо.

При організації ігор у пісочниці спираємось на одночасну роботу трьох видів сприйняття: слухове, зорове, тактильно-кінестетичне.

На уроках з предметів «Я і Україна», «Природознавство», «Я і Україна. Довкілля» доцільно застосовувати різноманітні види пізнавальних ігор на піску. Наведемо приклади деяких із них:

1. *Ігри на закріплення знань про навколишній світ.* Ці ігри спрямовані на поглиблення та закріплення знань учнів про оточуюче середовище: тварин (диких і домашніх), рослин, комах, ліси, озера, моря, острови, міста, транспорт, побут тощо.
2. *Географічні ігри* сприяють засвоєнню знань учнів про різноманітні кліматичні зони та життя в них планети Земля. Наприклад, гра «Життя в тропічних лісах» (створення «живих» картин на піску, виставляючи фігурки екзотичних дерев, кущів, тварин, птахів, фруктів, відтворення «тропічної зливи»), «Подорож до Північного полюса» (створення пісочних картин за допомогою солі, пінопласту, вати, що символізують «вічні сніги»), «Земля – наш космічний дім» (моделювання в пісочниці кліматичні зони та життя в них у різних куточках нашої планети).
3. *Ігри-екскурсії містом:* «Мій дім», «Моя вулиця», «Моя дорога до школи», «Де ти живеш».
4. *Фантастичні ігри.* У пісочниці імітується життя на інших планетах: ландшафт Місяця, поверхня Марса тощо. У процесі цих ігор доцільно використовувати сучасну дитячу субкультуру (трансформери, роботи тощо) у пізнавальних цілях.

Розігруючи ситуацію в пісочниці, дитина має можливість поглянути на неї зі сторони. Це, у свою чергу, дозволяє навчити її моделювати ситуацію, а згодом утілювати її в реальності. У грі з піском відбувається обмін ідеями, почуттями, думками. Це сприяє встановленню та зміцненню партнерських, довірливих взаємин між учасниками навчально-виховного процесу.

Таким чином, застосування різноманітних видів ігор з піском сприяє кращому засвоєнню молодшими школярами навчального матеріалу, що вивчається на уроках з предметів природничого циклу в початкових класах. Крім

того, у процесі роботи учнів з піском відбувається гармонізація загального психоемоційного стану, формування навичок позитивної комунікації, удосконалення координації рухів, розвиток сенсорно-перцептивної сфери дитини, зокрема тактильно-кінестетичної чутливості, значно посилюється бажання дитини дізнаватись щось нове, експериментувати і працювати самостійно.

Література

1. Грабенко Т., Зінкевич-Євстигнєєва Т. Чудеса на піску / Т. Грабенко, Т. Зінкевич-Євстигнєєва. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.
2. Розвивальні ігри з водою та піском / Упоряд. Юрченко Н.Ф. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 207 с.
3. Федій О.А. Естетотерапія / О.А. Федій. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
4. Федій О.А. Пісочна терапія у просторі професійної діяльності сучасного вчителя початкових класів / О.А. Федій // Вісник Житомирського ун-ту імені Івана Франка / гол. ред. П.Ю. Саух. – Вип. – 43. – Житомир : ЖДУ, 2009. – С. 96-101.
5. http://slovyanochka.at.ua/publ/igri_z_prirodnim_materialom/1-1-0-30.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

Москаленко О.М. (м. Полтава)

Найважливішим засобом екологічної освіти є організація різноманітних видів діяльності безпосередньо в природному середовищі, у світі природи. Дане положення вимагає створення «навчального кабінету в природі».

В даній статті ми звертаємо увагу на роль і значення екологічної освіти в розвитку педагогічного краєзнавства. Зокрема розглянемо період після воєнного часу і до кінця 20-го століття.

Навчальна екологічна стежка - спеціально обладнана в освітніх цілях природна територія, на якій створюються умови для виконання системи завдань, які організують і направляють діяльність учнів у природному оточенні. Завдання виконуються під час екскурсій, а також польового практикуму.

Маршрут екологічної стежки вибирається таким чином, щоб у ньому були представлені не тільки ділянки незаймані «дикої» природи, а й антропогенний ландшафт. Це дозволяє проводити порівняльне вивчення природного і перетвореного середовища, вивчати характер перетворюючої діяльності людини, вчитися прогнозувати всілякі наслідки такої діяльності.

У перші повоєнні роки (1946 - 1953) розвитку краєзнавства в школі, створенню системи педагогічного краєзнавства сприяє підвищення рівня освіти та посилення виховної роботи. У зміст краєзнавчої роботи все більше включалося вивчення природи рідного краю, проводилося ознайомлення з місцевим виробництвом в місті і селі, з суспільно-політичним і культурним життям регіону, формування ціннісних орієнтацій, світоглядних поглядів, вироблення готовності до вибору професії, виховання моральності, пізнавальної, трудової та громадської активності та самостійності. Широкого поширення набували колективні, групові та індивідуальні заняття в позаурочний час, краєзнавчі гуртки, екскурсії, туристичні походи. Учні вели самостійних спостереження в природі, вивчали рідний край у ході суспільно корисної роботи, збирали твори усної народної творчості та ін.

Зростання темпів розвитку науки, культури, модернізація освіти призводять до удосконалення і розвитку педагогічного краєзнавства в 1954 - 1964 рр.. Цьому процесу також сприяють нові орієнтири в розвитку соціальної і політичної сфери в країні. Школа ставала трудовою та політехнічною, зростав її